

4. Vzorkování

Základní informace

- ♦ Vzorkování osiva provádí pracovníci ÚKZÚZ, Odboru osiv a sadby nebo pověřená osoba.
- ♦ Dodavatel připraví žádost o uznání osiva / sadby, v tiskopise zřetelně označí, kdo provede uznávací řízení. **Povinností vzorkovatele je vždy na žádosti vyznačit číslo bodcového vzorkovadla, podepsat žádost podle podpisového vzoru. Podpis vzorkovatele nesmí zasahovat do razítka.**
- ♦ Dodavatel požádá vzorkovatele o provedení vzorkování.
- ♦ Dodavatelé, kteří mají smluvní laboratoř, jejíž vedoucí je zároveň pověřen ke vzorkování, provedou vzorkování v rámci rozsahu pověření. Nad rámec pověření provádí vzorkování pracovník Ústavu.
- ♦ Všechny žádosti o uznání osiva se podávají u Ústavu.
- ♦ Po kontrole a zaevidování žádosti se ověří doklady o původu osiva nebo sadby a proces uznávání pokračuje dále u Ústavu nebo u pověřené osoby.
- ♦ V případě zjištění chyb v podané žádosti Ústav vyzve dodavatele k doplnění žádosti v Ústavem stanoveném termínu. Pokud dodavatel nedoplní požadované údaje ve stanoveném termínu, může Ústav řízení o uznání osiva / sadby zastavit.
- ♦ **Od 1.1.2014 se odebírá rezervní vzorek při každém vzorkování partie pro uznávací řízení.**

Povinnosti dodavatele

- ♦ Ke vzorkování dodavatel připraví a předloží vzorkovateli:
 - vyplněnou žádost,
 - prohlášení o moření partie, bude-li celá partie uvedena do oběhu mořená
 - průvodní doklady partie (doklad o uznání porostu, záznam o přehlídce),
 - evidenci o výrobě osiva,
 - evidenci použitých návěsek,
 - vzorkovnici – (vícevrstvý papírový sáček) s vyplněnými údaji na jeho předtisku; pokud firma takový sáček nemá, může použít jakýkoliv jiný vícevrstvý sáček a uvede na něj všechny požadované údaje,

- neprodyšný obal (lahvička z PVC nebo igelitový sáček - ne mikrotenový!) pro vzorek na vlhkost, stanovení živočišného škůdce, označený číslem partie shodný s údaji na ostatních dokladech,
- ostatní pomůcky potřebné ke vzorkování.

Postup vzorkovatele

♦ Vzorkovatel:

- zkontroluje správnost vyplněné žádosti a veškeré evidence, včetně evidence návěsek,
- zkontroluje množství vyrobeného osiva oproti odhadu výnosu, při jeho překročení je nutné, aby Ústav schválil navýšení výnosu,
- provede vzorkování,
- zkontroluje stav obalů v partii, označení partie partiovým štítkem, označení návěskami, úplnost a čitelnost údajů a provede odběr vzorku rozmnožovacího materiálu,
- připraví:

laboratorní vzorek (včetně vzorku na vlhkost, který se nikdy nevkládá do sáčku s laboratorním vzorkem),

rezervní vzorek, který je majetkem dodavatele a je u něho uložen pro případnou další potřebu (*jeho rozbor, který je vždy prováděn na základě vyžádání laboratoře, nebo dohody mezi dodavatelem a laboratoří, může být použit při řešení sporných situací týkajících se čistoty a příměsí, nikoliv při stanovení % klíčivosti*),

kontrolní vzorek - u pověřených osob, popř. dle stanoveného kontrolního postupu,

vzorek na VZ - u osiva množeného podle Schémat OECD, popř. podle pokynů Ústavu,

vzorek na stanovení zdravotního stavu osiva, živočišných škůdců, nebo ploidity - na žádost dodavatele nebo při samostatném vzorkování na tyto vlastnosti. **Tyto vzorky jsou vždy zasílány do laboratoře Ústavu v Praze nebo v Brně,**

vzorek na stanovení hárátka zhoobného v osivu vojtěšky (povinná součást uznávacího řízení) o velikosti 50g, který se odesílá do NRL OOS v Praze,

vzorek na stanovení bakteriálního vadnutí vojtěšky (CMI) se zasílá do diagnostické laboratoře Olomouc, laboratoř bakteriologie, Šlechtitelů 773/23, 779 00 Olomouc,

vzorek na stanovení kyseliny erukové a glukosinolátů je povinnou součástí uznávacího řízení u řepky.

Odběr vzorku se provádí podle následujících zásad:

- hmotnost vzorku je 100 g (uvedené množství stačí ke stanovení jak kyseliny erukové, tak glukosinolátů),
- odběr vzorku vyznačí vzorkovatel v Žádosti o uznání osiva do kolonky úřední záznamy,
- vzorky se odesílají do laboratoře ÚKZÚZ v Lípě u Havlíčkova , Brodu:

ÚKZÚZ

Národní referenční laboratoř

Oddělení speciálních analýz rostlin a krmiv

582 57 Líba u Havlíčkova Brodu 121

tel.: 569 400 470, fax: 569 400 466

- stanovení kyseliny erukové se provádí u každé partie,
 - glukosinoláty se stanovují pouze u první partie z množitelského porostu,
 - v případě druhého vzorkování (po úpravě nebo bez úpravy osiva) se vzorky na stanovení kyseliny erukové a glukosinolátů znovu neodebírají.
- ♦ Při vzorkování partií z dovozu vyhotoví dodavatel kompletní opis návěsky včetně uvedení její barvy (nebo fotokopii obou stran), kterou předloží současně s žádostí o vzorkování semenářskému inspektorovi ke kontrole a potvrzení. Žádost s opisem návěsky zašle současně se vzorkem do laboratoře Ústavu.
- ♦ **Velikosti vzorků na stanovení jednotlivých vlastností osiva jsou uvedeny v následující tabulce:**

Plodina	Stanovení	Velikost vzorku v g
řepka	kyselina eruková	50
	glukosinoláty	50
jetel	ploidita	50
velkosemenné trávy	ploidita	50
vojtěška	bakteriální vadnutí (CMI)	2 x 50
	háďátko zhoubné	2 x 50
peluška	háďátko zhoubné	100
obilniny	ELFO	250/1000*
luskoviny	ELFO	500/1000*
trávy	ELFO	50/250*
obilniny	zdravotní stav	500
luskoviny	zdravotní stav	500
olejniny	zdravotní stav	50
obilniny	namořenost	100
všechny druhy	živočišný škůdce	velikost vzorku jako při UŘ
	kontrola po namoření, plynování	velikost vzorku jako při UŘ
	kontrola příměsí GMO	velikost vzorku jako při UŘ**

* pravost/čistota

** při tomto vzorkování se odebírají vždy 3 vzorky (1x pro rozbor, 1x R – ÚKZÚZ, 1x R – dodavatel)

Adjustace a zasilání vzorků

UPOZORNĚNÍ:

Vzorek doručený do laboratoře v silně poškozeném stavu vinou špatného zabalení (např. vložení vzorku na vlhkost do papírové vzorkovnice společně s laboratorním vzorkem) nebo vzorek nedostatečné velikosti nebude přijat do zkoušek.

Ukázka správné adjustace

Nové vzorkování

- ♦ Dodavatel může požádat SI o nové vzorkování v následujících případech: po přeskladnění, přečištění, přebalení, přesušení osiva, po asanaci v důsledku výskytu skladištního škůdce, tj. tehdy, kdy dochází k nějaké úpravě osiva.
- ♦ V případě zamítnutí partie pro nízkou klíčivost nelze provést nové vzorkování bez předchozí manipulace s osivem dříve, než po uplynutí 1 měsíce od ukončení předchozích zkoušek.
- ♦ S ohledem na dodržování zásad Metodiky zkoušení osiva a sadby může dodavatel požádat pouze o celé nové vzorkování (nikoli jen na jednu vlastnost).
- ♦ S ohledem na dodržování § 19 zákona (označování a balení osiva) je nutné při každém novém vzorkování uvést na návěškách datum nového vzorkování.
- ♦ Provádí-li se nové vzorkování bez předchozí manipulace, již se neodebírá vzorek na VZ, KE, GSL.
- ♦ V rámci certifikace osiva vzorkovaného z otevřených obalů bude v případě následného moření odebrán kontrolní vzorek, který bude uložen na ČSO. Tento vzorek bude zkoušen pouze tehdy, vzniknou-li pochybnosti o kvalitě namořeného osiva.
- ♦ ***U partií osiv, které byly zkoušeny v pověřených laboratořích a dodavatel žádá nové vzorkování bez předchozí manipulace nebo z důvodu neuznání, budou vzorky zasílány vždy do NRL OOS v Praze.***
- ♦ ***Provádí-li se nové vzorkování po úpravě nebo bez předchozí manipulace u partie, která byla původně zkoušena v laboratoři Ústavu, bude vzorek zaslán do téže laboratoře.***
- ♦ ***Každé nové vzorkování rozmnožovacího materiálu po úpravě provádí vždy semenářský inspektor ÚKZÚZ.***

Označování a uzavírání obalů

Každý obal v partii musí být označen a uzavřen v souladu s § 19 zákona a § 24 až 26 vyhlášky č. 129/2012 Sb.

- ♦ Za úřední návěsku se považuje:
 - návěska z neroztržitelného materiálu,
 - nalepovací etiketa (samolepka) určená k označení **papírových** obalů,
 - potisk obalu,
 - všíty pruh neroztržitelné folie.
- ♦ Každá úřední návěska nese číslo a jejich výčet se uvádí na žádosti. Proto doporučujeme používat ucelené řady čísel.
- ♦ Číslo návěsky může být:
 - osmimístné číslo, které bylo vytištěno v tiskárně současně se základním předtiskem a na prvním místě je vždy rok výroby návěsky, nebo
 - vlastní číslo, a to podle určeného systému a při použití schváleného výpočetního systému; číslo se tvoří z **jednomístného označení ročníku tisku návěsky (pokud již není předtištěno na návěškách)**, čtyřmístného registračního čísla dodavatele a sedmimístného čísla návěsky, přičemž každá barevná řada (odlišení generací) bude začínat od čísla 0000001 (**bez pomlček!!!!**).
- ♦ Plombování se provádí v souladu se zákonem a prováděcím předpisem, u strojově šitých obalů se za pojistku považuje pouze šev a není nutné jej opatřovat navíc plombou.
- ♦ Na návěsce se označí datum vzorkování (u tuzemských návěsek se uvede pouze měsíc a rok vzorkování), u brambor měsíc a rok uzavření obalu.
- ♦ **Při opakovaném vzorkování bez manipulace s osivem se na návěsce uvede nové datum vzorkování, a to takovým způsobem, aby nedošlo k přepisu nebo poškození předchozích údajů.**

Přebalení, přenávěskování uzavřených obalů

- ♦ **Při otevření úředně uzavřených obalů a jejich opětovném uzavření je dodavatel povinen požádat vzorkovatele Ústavu o úřední dozor nad tímto úkonem a připravit Protokol o přebalení, přenávěskování, úpravě osiva. Vzorkovatel opatří tento protokol úředním razítkem a podpisem,**
- ♦ vzorkovatel zajistí úřední dozor; pokud bude akce probíhat mimo běžný čas vzorkování, případně v jiném místě, bude fakturován dohled podle platného ceníku,
- ♦ na nově použitých návěškách bude uvedeno: přebaleno, přenávěskováno, datum posledního uzavření,
- ♦ u osiva vyrobeného mimo ČR je nutné dbát na správné uvedení země původu, bude uvedeno přidělené dovozové číslo partie, včetně původního zahraničního (lze využít místo pro další údaje),
- ♦ o přebalení, přenávěskování, popřípadě úpravě osiva bude vystaven protokol (protokol vystaví dodavatel, SI potvrdí jeho správnost), který dodavatel zašle na pracoviště Ústavu, na kterém byl vydán původní Uznávací list; pokud UL vydala pověřená laboratoř, bude protokol zaslán na OOS v Praze,
- ♦ pro přenávěskovanou partii platí původní Uznávací list s původním číslem partie a Protokol o přebalení, přenávěskování, případně úpravě osiva, který je k dispozici na stránkách Odboru osiv a sadby (v sekci *Formuláře ke stažení - Uznávání množitelských porostů a osiva*),

- ♦ pověřeným vzorkovatelům je umožněno provádět dozor nad přebalením či přenávěskováním partií v **kategorii certifikované osivo**, splňují-li následující práva a povinnosti:
 1. Celý proces proběhne po dozorem pověřeného vzorkovatele (dále jen PV),
 2. PV potvrdí protokol,
 3. PV je povinen informovat SI o všech partiích, u kterých došlo ke změně,
 4. SI vykonává úřední dozor (superkontrolu):
 - a) kontroluje veškerou dokumentaci k přebalení či přenávěskování partií, protokol potvrdí uvedením textu „**kontrola dokladů**“, označí razítkem a podpisem,
 - b) kontroluje evidenci návěsek,
 - c) přebírá odstraněné návěsky a zodpovídá za jejich likvidaci, potvrzuje jejich likvidaci v evidenci návěsek označením „**STORNO**“,
 - d) je-li některá z přebalených partií ve skladu osiv, provede fyzickou kontrolu obalů a návěsek, včetně počtu balení a vše potvrdí na protokolu o přebalení, na který uvede „**kontrola partie**“, razítko a podpis,
 - e) v případě pochybení PV vyhotoví SI Záznam o kontrolním zjištění.
- ♦ **moření partie** po uznání v bednách bude nadále řešeno pouze Protokolem o přebalení, přenávěskování, případně úpravě osiva. **Nebudou se přidělovat nová čísla partií.** Dodavatel je povinen každé moření, tj. manipulaci s uznaným osivem **předem** oznámit SI. Vzhledem k tomu, že dojde ke změnám obalů a namoření osiva, vystaví dodavatel Protokol o přebalení, přenávěskování, popřípadě úpravě osiva. Tento protokol potvrdí vzorkovatel a odebere kontrolní vzorek.

Vzorkování a uznávání osiva s neukončenou certifikací

Osivo sklizené v jiném členském státě nebo ve třetí zemi a dovezené do ČR se šedou návěskou je na žádost dodavatele vzorkováno a uznáno za těchto podmínek:

- ♦ osivo zemědělských druhů a zeleniny pocházející z jiných členských států se smí uznávat v kategoriích základní a certifikovaný rozmnožovací materiál,
- ♦ osivo zemědělských druhů a zeleniny pocházející ze třetích zemí, jimž byla udělena rovnocennost pro určité druhy se smí uznávat v kategorii certifikovaný rozmnožovací materiál,
- ♦ osivo je zabaleno a označeno v souladu s § 19 zákona,
- ♦ k žádosti dodavatel přiloží dokument, že byly provedeny přehledky množitelského porostu a ten vyhověl požadavkům evropských předpisů pro danou kategorii a generaci (obdobu našeho prohlášení o osivu s neukončenou certifikací),
- ♦ výsledky úředních zkoušek osiva musí vyhovovat požadavkům stanoveným vyhláškou č. 129/2012 Sb.,
- ♦ **režim pro osivo s neukončenou certifikací nelze aplikovat pro sadbu brambor.**

Změna kategorie a generace po předchozím uznání

Více informací naleznete v 6. kapitole Uznávání osiva na str. 26 „Dělení partií“.

Správné označení osiva hybridních odrůd

Vzor správného vyplnění návěšky pro osivo hybridních odrůd.

- ♦ označení HYBRID se uvádí za název odrůdy, nejlépe v závorce,
- ♦ v kolonce „kategorie, generace“ se uvede označení certifikované (osivo).

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ - odbor osiv a sadby CZ - 150 06 Praha 5, Za Opravnou 4		
Pravidla a normy EU EU rules and standards		
Druh Species	Žito seté ozimé	
Odrůda Variety	Askari -hybrid	
Kategorie, generace Category, generation	Certifikované	
Číslo partie Reference number of lot	9-0028-01004/01	
Hmotnost nebo počet kusů Weight or number of pieces	500,000 kg	
Měsíc a rok vzorkování Month and year of sampling	8/2009	
Země výroby Country of production	CZ	
Číslo návěšky Label number	81664754	
Dodavatel - Supplier		
OSEVA PRO s.r.o. ČSO Horažďovice		
Další údaje - Other information Mořeno : Panocrine 35 LS - 2 ,šarže: 400 I I 08693		